

บทคัดย่อ

ทรัพยากรสัตว์น้ำเป็นสมบัติของส่วนรวมซึ่งรัฐบาลมีหน้าที่บำรุงรักษาให้มีการใช้ประโยชน์ได้อย่างยั่งยืน มาตรการอนุรักษ์ทรัพยากรสัตว์น้ำทะเลได้ถูกนำมาใช้เพื่อควบคุมการทำประมงโดยมีกองเรือตรวจการประมงกำกับดูแลให้ชาวประมงปฏิบัติตามระเบียบที่ทางราชการกำหนดเป็นที่เข้าใจว่า รัฐบาลได้ใช้งบประมาณในแต่ละปีเป็นจำนวนสูงเพื่อการนี้ ประกอบกับรัฐบาลได้มีนโยบายสนับสนุนการมีส่วนร่วมของชุมชนประมงในการจัดการทรัพยากรประมง ซึ่งเป็นที่คาดหวังว่า การมีส่วนร่วมจะทำให้การจัดการมีประสิทธิภาพและลดค่าใช้จ่ายในการตรวจตราลงได้ การศึกษานี้จึงวิเคราะห์ภารกิจและต้นทุนของกองเรือตรวจการประมง ตลอดจนความจำเป็นของการมีเรือตรวจ ในขณะเดียวกัน ก็ได้้นำโครงการพัฒนาการประมงขนาดเล็กที่อ่าวพังงาซึ่งเป็นโครงการนำร่องของการจัดการประมงโดยมีชาวประมงร่วมกับรัฐมาศึกษาค่าใช้จ่ายเพื่อทราบแนวทางการจัดการประมงและประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ พร้อมกับประเมินต้นทุนที่จะเกิดขึ้นจากการใช้เรือตรวจการควบคุมเฉพาะในบริเวณอ่าวพังงาซึ่งเป็นบริเวณทำการประมงของชาวประมงขนาดเล็ก

ผลการศึกษาปรากฏว่า กองเรือตรวจการประมงได้มีการพัฒนาอย่างรวดเร็วตั้งแต่ปี 2534 เป็นต้นมา เช่นเดียวกับค่าใช้จ่ายในการปฏิบัติการ ในช่วงปี 2531-2542 ต้นทุนของเรือตรวจมีอัตราการเพิ่มเฉลี่ยต่อปีประมาณร้อยละ 19.2 ในขณะที่อัตราการเพิ่มของมูลค่าสัตว์น้ำเฉลี่ยต่อปีประมาณร้อยละ 4.6 ต้นทุนของเรือตรวจต่อพื้นที่หนึ่งตารางกิโลเมตรสูงประมาณ 458.87 บาท โดยเป็นต้นทุนด้านฝั่งอ่าวไทย 653.27 บาทต่อตารางกิโลเมตร และฝั่งอันดามัน 139.48 บาทต่อตารางกิโลเมตร ต้นทุนของเรือตรวจต่ำมากเมื่อเทียบกับงบประมาณของกรมประมง แต่นับว่าเป็นองค์ประกอบสำคัญของงบประมาณในส่วนของการจัดการทรัพยากรประมงทะเล โดยที่ต้นทุนเรือตรวจคิดเป็นร้อยละ 0.13-0.50 ของมูลค่าสัตว์น้ำรวมเท่านั้น จึงอาจกล่าวได้เบื้องต้นว่าเรือตรวจการปฏิบัติงานได้มีประสิทธิภาพในระดับหนึ่ง แม้จะมีปัจจัยอื่นๆอีกหลายอย่างที่มีผลกระทบต่อเปลี่ยนแปลงของมูลค่าสัตว์น้ำก็ตาม

ค่าใช้จ่ายของโครงการพัฒนาการประมงขนาดเล็กระหว่างปี 2539-2542 ประเมินได้ประมาณ 12.83 ล้านบาท องค์ประกอบสำคัญของค่าใช้จ่ายได้แก่การอนุรักษ์ทรัพยากร สำหรับในอ่าวพังงานั้น หากจะมีเรือตรวจเพื่อดูแลเฉพาะบริเวณชายฝั่งซึ่งเป็นแหล่งประมงหลักของชาวประมงขนาดเล็กแล้ว จะมีต้นทุนสูงประมาณ 670.42 บาทต่อตารางกิโลเมตรเมื่อใช้บัญชีเงินเดือนของเจ้าหน้าที่เรือตรวจเป็นเกณฑ์ในการคำนวณค่าตอบแทนเจ้าหน้าที่ประจำเรือตรวจ แต่ต้นทุนดังกล่าวจะลดเหลือ 552.30 บาทต่อตารางกิโลเมตร เมื่อใช้ค่าแรงขั้นต่ำเป็นเกณฑ์ในการคำนวณ แม้ว่าต้นทุนของการดูแลเฉพาะพื้นที่จะสูงเมื่อเปรียบเทียบกับการใช้เรือตรวจดูแลพื้นที่ทั่วไปก็ตาม แต่ผลประโยชน์จากการมีการตรวจตราดูแลเฉพาะที่อาจเกิดขึ้นอาจคุ้มค่าได้ โดยเฉพาะเมื่อการจัดการประมงโดยชุมชนและการให้สิทธิประมงหน้าบ้านได้ถูกนำมาใช้อย่างเต็มรูปแบบต่อไป

Abstract

The government is responsible for sustainable utilization of marine fish resource as it belongs to the society as a whole. The conservation measures are then used to control fishing operation, and the patrol vessels are assigned their duty so as to monitor and control over fishing operation in compliance with the regulations imposed in Ministerial Notification. It is understood that the government budget allocation on enforcement activity each year is high. In the meanwhile, the government policy has supported and encouraged the fishermen/fishing community to participate in resource management. It is believed that in this way the enforcement cost could be reduced. The study is therefore to analyze the enforcement cost of patrol vessels and the need for monitoring and controlling activities. Besides, the study estimates the expense incurred under the pilot project ' Small Scale Fisheries Development in Phang-Nga Bay' which the co-management regime is introduced. The enforcement cost is estimated when monitoring and controlling is done in specific coastal area, Phang-Nga Bay.

The study found the rapid development of patrol fleet since 1991 as well as its enforcement cost. During 1988-1999, annual average increase in this cost was 19.2 percent whereas annual average growth rate of catch value was 4.6 percent. The cost per km² was 458.87 Baht; 653.27 Baht on the Gulf of Thailand and 139.48 Baht on the Andaman Sea. Compared to the total annual budget allocated to the Department of Fisheries, the enforcement cost was small. However, of the total management cost, the enforcement cost was major composition. As the share of enforcement cost in total catch value was as low as .13 to .50 percent, the enforcement activity was intuitively effective at some certain level provided that there were other factors affecting catch value as well.

Expense on activities under the co-management regime in Phang-Nga Bay pilot project during 1996-1999 was estimated at 12.83 million Baht , of which 32 percent was conservation activity. Assume that proper number of patrol vessel are assigned to monitor and control fishing only in Phang-nga Bay, it will cost 670.42 Baht per km² if the remuneration is based on the current salary paid to the existing fishery officers. The cost will be lower to 552.30 Baht per km² if the remuneration is based on the minimum wage rate. Even though the enforcement cost applied to specific area is higher than that of non-specific area, the net benefit incurred may be significantly high particularly when the community based fisheries management is fully implemented.